commentaar

Belle van Zuylen torent ver boven de grens van het toelaatbare uit

Er is geen wet die het verbiedt, maar toch kan de gemeente Utrecht beter afzien van de bouw van een 262 meter hoge toren in het nieuwe stadsdeel Leidsche Rijn.

Belle van Zuylen werd er drie eeuwen geleden op een naburig slot geboren, toen de omgeving van Utrecht nog groen, onbebouwd en licht glooiend was. In naam van de schrijfster zou er nu een kolos moeten verrijzen van meer dan twee Domtorens hoog, met daarin appartementen, winkels, conferentiezalen en hotelkamers.

Rijksbouwmeester Mels Crouwel heeft zich tegen dat plan gekeerd. Crouwel deed dat in een advies aan Jacqueline Cramer, minister van ruimte en milieu. En hoewel het kabinet eerder geen bezwaar leek te zien tegen de bouw van de Belle van Zuylen, wil Cramer de gemeente Utrecht nu vragen geen bouwvergunning af te geven.

Die beslissing is aan de gemeente. Wettelijk heeft Cramer geen mogelijkheid de bouw van de Belle van Zuylen tegen te houden. En de bezwaren van Den Haag komen rijkelijk laat. De gemeente Utrecht heeft zich jaren geleden al gebogen over zijn hoogbouwbeleid, en de besluitvorming over dit gebouw is in de gemeenteraad vrijwel afgerond. De kribbige reactie van het stadsbestuur op de Haagse bezwaren is daarom voorstelbaar. Toch is het terecht dat de kwestie alsnog aan de orde wordt gesteld. Want niet alleen Crouwel en Cramer hebben moeite met de Belle van Zuylen. De bouw beroert ook bewoners die op de Utrechtse besluitvorming geen invloed kunnen hebben, omdat ze te ver weg wonen.

Over smaak valt niet te twisten, en een mooie lijn kan de Belle van Zuylen niet worden ontzegd. Maar door zijn afmetingen heeft de toren effect op de leefomgeving tot ver buiten de gemeentegrenzen. En in dit geval zijn die effecten te groot. Dat komt vooral door de gekozen plaats. Leidsche Rijn moet dan misschien uitgroeien tot het tweede stadscentrum van Utrecht, het nieuwe stadsdeel is nu gevuld met laagbouw. In zijn binnenstad respecteert Utrecht nog zijn Domtoren, ook in het nieuwe hoogbouwbeleid; geen gebouw torent daar bovenuit. Maar uitgerekend in het vlakke buitengebied mogen de gebouwen tot in de hemel reiken.

Dat is niet logisch. En de Belle van Zuylen is daar niet op zijn plaats. Zonder durf kan de architectuur niet bloeien. En met te strakke regels zou veel van wat we nu bewonderen in binnen- en buitenland nooit zijn gebouwd. Maar er is een grens aan de ingreep in het landschap die kan worden toegestaan. En Belle van Zuylen torent op deze plek ver boven die grens uit.